

Petr Kubín

Archeologické výzkumy Regionálního muzea v Mikulově v letech 1995–2005

Tento článek navazuje na příspěvek E. Klanicové, která podala přehled archeologických výzkumů mikulovského muzea za léta 1967 až 1994 (Klanicová 2001, 32–47). Ve stručném přehledu charakterizuje výzkumy, které muzeum realizovalo v letech 1997–2005. V roce 1995 a 1996 žádné neproběhly.

Přestože se ve všech případech jedná o výzkumy záchranné, a jejich rozsah je tedy limitován záměrem investora, přinesly mnohé z nich cenné poznatky. Význačným způsobem doplňují naše znalosti o sídelních areálech v pravěku především na území katastru Mikulova včetně intravilánu města. Za velmi důležité lze jistě označit objev novokřtěnského hřbitova v Pavlově a také nálezy z doby římské z Pasohlávek. Významným pro poznání sídelní struktury před kolonizací ve 13. století je nález mladohradištní keramiky rovněž v Pasohlávkách.

Výzkum v roce 1997

Bulhary

Hromadný nález kachlů z tohoto výzkumu podrobně publikovali Č. Pavlík a O. Šedo v RegioMu 2006. Mimo tento soubor bylo získáno sběrem z liniových výkopů množství fragmentů keramiky z různých období pravěku a středověku (Pavlík – Šedo 2006, 18–45). (Inv. č. A 18 001–18 282)

Mikulov

Menší výzkum proběhl při výstavbě rodinného domu v ulici Mlýnská, parc. č. 1416/1. Zachycena byla kulturní vrstva s nálezy keramiky z 13. až 14. století (Šedo 1999, 345).

Mikulov

Při stavebních úpravách v areálu firmy Benzina na Brněnské ulici byla porušena kulturní vrstva, která obsahovala zvířecí kosti a zlomky keramiky kultury s lineární keramikou (5600–5000 př. n. l.) a s moravskou malovanou keramikou (4800–3700 př. n. l.). (Inv. č. A 19 043–19 047)

Pavlov

V trati Pod Pavlovem bylo při hloubení rýhy pro plynovod objeveno 34 hrobových jam širokých v průměru 55 cm. Některé hroby se zřejmě překrývaly. Vyzvednuta byla kostra z hrobu č. 1. Mimo antropologického materiálu neobsahoval hrob žádné další nálezy. Okolo kostry byly patrné zbytky dřevěné rakve. Vzhledem k poloze pohřebiště mimo obec je možné, že se jedná o hřbitov novokřtěnců, jejichž přítomnost je zde doložena k roku 1543 (Zieglschmid 1943, 242). Zcela vyloučena ovšem není ani datace do mladohradištního období (11.–12. století).

Pouzďřany

Během plynofikace obce byla z výkopů získána řada zlomků keramiky z pozdní doby bronzové (950–800 př. n. l.), halštatu (8.–5. stol. př. n. l.), střední doby hradištní (800–950 n. l.) a středověku. (Inv. č. A 18 566–18 633)

Sedlec

Při stavbě pánence byla zdokumentována kulturní vrstva se zlomky středověké keramiky z první poloviny 14. století. O. Šedo zde v této době předpokládá existenci hospodářského

dvora. Tato hypotéza by si ovšem zasloužila bližšího ověření.
(Inv. č. A 18 300–18 307)

Sedlec

Z výkopů, které proběhly na návsi, byla zachráněna keramika z doby bronzové a středověku a také jeden fragment kachle.
(Inv. č. A 18 519–18 550)

Vlasatice

V průběhu plynofikace obce byly z výkopů získány fragmenty keramiky a jeden zlomek kachle z období středověku a novověku.
(Inv. č. A 18 555–18 565)

Výzkum v roce 1998

Mikulov

V letech 1998–1999 byla realizována stavba polyfunkčního domu na Brněnské ulici. V jejím průběhu bylo dokumentováno zdivo, které autor výzkumu O. Šedo datuje s jistou rezervou do 17.–19. století. Do téže doby patří také nalezené zlomky keramiky a kachle. Přestože základové pasy byly zahloubeny až do podloží, nebyly zachyceny žádné vrstvy z období středověku. Pouze z druhotných situací pochází několik ojedinělých středověkých zlomků.
(Inv. č. A 19 051–19 062)

Milovice

Na katastru Milovic bylo při plynofikaci obce zachyceno několik objektů. Ve vzdálenosti 180 m od okraje obce směrem na Pavlov byla zjištěna sídlištní jáma. Obsahovala pouze nevýrazný střepevý materiál, který patří snad kultuře s lineární keramikou (5600 až 5000 př. n. l.). Koncentrace jam byla objevena na rozhraní milovického a pavlovského katastru. Bohužel výkop zachytil pouze jejich horní část, z kterých pochází jen nevýrazný střepevý materiál (Šedo 1999, 238). Přímo v intravilánu mezi parcelami č. 210 a 221 byl z vrstev získán keramický materiál ze 16.–17. století. Z dalších míst pak i středověký ze 13.–15. století (Šedo 1999, 346).
(Inv. č. A 18 634–18 650)

Pasohlávky

Na jižním okraji obce v blízkosti fotbalového hřiště byl při úpravách komunikace porušen hliník. V jeho zásypu byl nalezen soubor zvířecích kostí včetně celé kostry psa a početný zlomek římskoprovinciální i germánské keramiky ze 2. století n. l. (Šedo 1999, 275).

Pavlov

V liniových výkopech bylo dokumentováno několik míst s archeologickými nálezy: před domem č. p. 163 destrukční vrstva datovaná podle keramického materiálu do 13.–14. století, před domem č. p. 275 kulturní vrstva ze 13.–15. století a konečně před domy v Podhradní ulici č. p. 5 a 7 několik jam, které nálezy z výplně datují do středověku. Asi nejvýznamnějším nálezem je objekt interpretovaný jako zemnice, nalézající se taktéž v Podhradní ulici. Jeho šířka byla 378 cm, hloubka přesahovala 100 cm. Dno nebylo bohužel zachyceno. Stěny objektu byly mírně dovnitř zkosené. Podle keramiky lze zemnici datovat do 13. století (Šedo 1999, 359). Poloha těchto objektů v centru obce dokazuje místní kontinuitu osídlení. Ve výkopech byly ojediněle zjištěny nálezy zlomků keramiky z mladší doby bronzové (Šedo 1999, 244). Jednu situaci datuje autor výzkumu s jistou rezervou do paleolitu. Jedná se asi o 5 m dlouhý úsek tmavé uhlíkaté vrstvy položené na spraši a překryté vrstvičkami jílu, písku a spraše, který ovšem nedoprovázely žádné nálezy (Šedo 2002, 136).
(Inv. č. A 18 936–18 950)

Výzkum v roce 1999

Mikulov

V roce 1999 a 2000 byla při výstavbě pečovatelského domu v ulici Pod Strání zachycena lokalita z mladší doby bronzové. Odkryto bylo celkem 19 objektů, především sídlištních, zásobních a kúlových jam a jeden hliník. Jeden objekt lze datovat do středověku. Zkoumaná lokalita je známa již z dřívějších výzkumů. Právě v těchto místech se nacházela Kowalského pískovna, odkud pocházejí nálezy hrobů únětické kultury (2200–1700 př. n. l.). Četné objekty z doby bronzové byly odkryty již dříve i při výstavbě školy na ul. Hraničářů. (Inv. č. A 19 071–19 079)

Mikulov

Záchranný výzkum při výstavbě kanalizace na ulici Brněnská zachytil sídelní aktivity lidu s moravskou malovanou keramikou (4800–3700 př. n. l.), které se koncentrovaly především v okolí křižovatky Brněnská – Gagarinova a od ní cca 80 m směrem do centra města. Ve zbývajících částech výkopu byly nalezeny zlomky keramiky ze 16. a 17. století. Zajímavá situace byla zachycena před parcelou č. 2238. Zde v hloubce 160 cm (!) procházelo výkopem od západu k jihu zdivo neznámého účelu, o šířce až 120 cm, spojené kvalitní vápennou maltou. Jeho účel je neznámý a bez širšího výzkumu jen těžko řešitelný.

Pasohlávky

Výzkum probíhal v ploše komunikace podél potoka mezi hospodou u hlavní silnice a Yachtklubem. Byly zde nalezeny zlomky římských cihel, fragmenty keramiky z doby římské. Zajímavý je nález téměř úplné kostry koně z výplně zahloubené chaty z mladší doby hradištní. (Inv. č. A 19 110–19 196)

Výzkum v roce 2000

Bulhary

V roce 2000 byl prováděn výkop plynovodu podél komunikace Bulhary–Nejdek. Stavba porušila velkomoravské pohřebiště, z něhož se podařilo zachránit pouze několik koster-ních pozůstatků (Šedo 2001, 204). (Inv. č. A 19 712–19 725)

Dolní Věstonice

V průběhu plynofikace obce byla z výkopů zachráněna řada fragmentů keramiky a kachlů z období středověku a novověku. (Inv. č. A 18 701–18 711)

Mikulov

V areálu vojenského útvaru byl odkryt kostrový hrob. Kostru nedoprovázely žádné další nálezy, a proto je obtížné tento nález přesněji datovat. Autor výzkumu O. Šedo jej s jistou rezervou datuje do mladohradištního období (Šedo 2001, 218). (Inv. č. A 18 935)

Mikulov

Při úpravách komunikace na jižním svahu Kozího hrádku byly zjištěny vrstvy obsahující velké množství keramiky, kachlů a stavební suti ze 17.–18. století. (Šedo 2001, 218).

Mikulov

V průběhu skryvek zeminy v průmyslové zóně za nádražím byla odkryta spodní část nís-těže železářské pece, v jejíž výplni byly četné kousky strusky a dřevěného uhlí. O. Šedo

sice uvažuje o dataci do doby římské, důkazy ovšem chybí (Šedo 2001, 188). Kromě toho byly získány početné zlomky pravěké keramiky, které dokládají aktivitu lidí v tomto prostoru v době bronzové.

(Inv. č. A 19 023–19 042)

Mikulov

V průběhu terénních úprav místa pro instalaci soklu pro plastiku na nádvoří Dietrichsteinské hrobky byly porušeny destrukční vrstvy z doby požáru v roce 1784. Do sbírek muzea tak byly získány fragmenty střešní krytiny, cihel a dlaždic z období novověku.

(Inv. č. A 22 091–22 109)

Šakvice

Během výkopu plynové přípojky byla těsně u severní stěny kostela objevena jáma s lidskými pozůstatky. Přestože na jejím dně byly nalezeny zlomky středověké keramiky ze 14.–15. století, nelze vyloučit, že jáma byla zaplněna až v novověku pozůstatky ze zničených hrobů (Šedo 2001, 246).

(Inv. č. A 18 283–18 299)

Výzkum v roce 2001

Mikulov

Při hloubení základů na Náměstí č. 25 byla odkryta jáma, v jejíž výplni se nacházelo větší množství zlomků keramiky, kachlů, střešní krytiny, skla a zvířecích kostí. Část nálezů, které lze datovat do 18. století, nesla stopy po ohni. Zdá se tedy, že jáma byla zahrnuta po požáru Mikulova v roce 1784. Menší část nálezů lze datovat do středověku a ojedinělé nálezy snad i do starší doby železné.

(Inv. č. A 18 308–18 518)

Výzkum v roce 2002

Mikulov

V červenci 2002 byl při výkopu plynové přípojky pro SOU Mikulov dokumentován krátký úsek zdiva, které probíhalo přibližně 7 m od průčelí budovy učiliště na Purkyňově ulici. Svým průběhem respektovalo komunikaci mezi ulicemi Pod Platanem a Komenského. Jeho šířka byla cca 60 cm. Výkop sahající pouze do hloubky 80 cm bohužel nezachytil základ zdiva. Vzhledem k malému rozsahu výzkumu nelze tedy přesněji vymezit jeho vztah k budově bývalého piaristického kláštera.

Mikulov

Při hloubení pilířů v prostoru lodi bývalého kapucínského kláštera byly zdokumentovány stopy pravěkého osídlení. Nalezeny byly také zlomky mladohradištní středověké i novověké keramiky. Bohužel vrstvy byly poničeny mladšími stavebními zásahy, které znemožňovaly jakoukoliv bližší charakteristiku nálezu.

(Př. č. 33/05)

Výzkum v roce 2003

Mikulov

V září 2003 proběhl záchranný archeologický výzkum na parcele č. 1950 v prostoru mezi ulicemi Nádražní a Republikánské obrany. Při demolici původního statku a při výkopu základových pasů pro nový dům byla porušena kulturní vrstva, z jejíž výplně pochází celá řada fragmentů keramiky, které lze datovat do 15.–17. století (Kubín 2004, 212).

(Př. č. 101/05)

Výzkum v roce 2004

Mikulov

Přes tři měsíce trval rozsáhlý záchranný výzkum na Brněnské ulici (parcely č. 2200–2208). Zpráva o tomto výzkumu byla již na stránkách RegioMu publikována (Kubín 2004, 87 až 102), omezím se proto jen na stručné shrnutí. S nejstarším osídlením lze na této lokalitě počítat někdy ve 14.–15. století, kdy zde stály blíže neznámé dřevěné stavby nejspíše hospodářského charakteru. Doloženy jsou zánikové vrstvy těchto staveb. V blíže neznámé době přestalo toto místo sloužit svému účelu a na přelomu 16. a 17. století bylo využíváno jako skládka. Právě do tohoto období lze datovat drtivou většinu všech movitých nálezů, které svým způsobem charakterizují vybavení tehdejší měšťanské domácnosti. Ještě během 17. století, nejspíše v jeho polovině, tu vznikla první zděná architektura, která zde existovala s nesčetnými přestavbami až do sedmdesátých let 20. století, kdy byla zbourána. V rámci výzkumu byla odkryta také židovská mikve (Kubín 2005, 292–295). (Př. č. 29/05)

Výzkum v roce 2005

Jevišovka

V průběhu záchranného výzkumu vyvolaného stavbou kanalizace byla ve výkopu v ulici podél kostela narušena jáma hluboká cca 1 m vyplněná popelem a lidskými kostmi. Žádné další předměty nalezeny nebyly. Odkrytá situace souvisí se hřbitovem, jenž se zde původně nacházel (Kubín 2006, 234).

Mikulov

Díky všímavosti mikulovského občana F. Zelinky byla v lednu 2005 odkryta v trati Pod Mušlovem (dříve Tirasfeld) orbou porušená zásobnice z doby bronzové. Byla zapuštěná jen mělce v pískovém podloží a její horní okraj byl z větší části již zničen. Ve výplni a bezprostředním okolí zásobnice byly nalezeny zlomky zvířecích kostí a fragmenty keramiky. Přiřadila se tak ke starším nálezům, které dokládají osídlení této polykulturní lokality i lidem věteřovské skupiny (1700–1500 př. n. l.) (Kubín 2006, 145). (Př. č. 34/05)

Mikulov

Přestože výkopy pro kabelizaci Vídeňské ulice nebyly příliš hluboké, podařilo se získat ze sekundárně přemístěných vrstev ojedinělé zlomky keramiky z doby bronzové, které indikují osídlení v blízkém okolí v této době (Kubín 2006, 145). (Př. č. 51/05)

Pavlov

Při výstavbě nového domu na parcele č. 5187 bylo v průběhu skrývání ornice získáno množství drobných zlomků keramiky, které lze rámcově datovat do období eneolitu. Na úrovni podloží ovšem nebyl zachycen žádný zahloubený objekt. Vzhledem k poloze lokality, která se nachází v mírném svahu, je možné, že keramika byla přemístěna erozí nebo intenzivní zemědělskou činností. Tomu by nasvědčovala i velikost získaných fragmentů (Kubín 2006, 133). (Př. č. 52/05)

Literatura:

- Klanicová, E. 2001: Archeologické výzkumy Regionálního muzea v Mikulově, RegioM 2000–2001, 32–47.
Kubín, P. 2004: Mikulov (okr. Břeclav). Přehled výzkumů 45, 212.

- Kubín, P. 2004: Zpráva o záchranném archeologickém výzkumu na Brněnské ulici v Mikulově, RegioM 2004, 87–102.
- Kubín, P. 2005: Mikulov (okr. Břeclav). Přehled výzkumů 46, 292–295.
- Kubín, P. 2006: Jevišovka (okr. Břeclav). Přehled výzkumů 47, 234.
- Kubín, P. 2006: Mikulov (okr. Břeclav). Přehled výzkumů 47, 145.
- Kubín, P. 2006: Pavlov (okr. Břeclav). Přehled výzkumů 47, 133.
- Pavlík, Č. – Šedo, O. 2006: Soubor kachlů z obce Bulhary u Mikulova, RegioM 2006, 18–45.
- Šedo, O. 1999: Mikulov (okr. Břeclav). Přehled výzkumů 40 (1997–1998), 345.
- Šedo, O. 1999: Milovice (okr. Břeclav). Přehled výzkumů 40 (1997–1998), 238.
- Šedo, O. 1999: Milovice (okr. Břeclav). Přehled výzkumů 40 (1997–1998), 346.
- Šedo, O. 1999: Pasohlávky (okr. Břeclav). Přehled výzkumů 40 (1997–1998), 275.
- Šedo, O. 1999: Pavlov (okr. Břeclav). Přehled výzkumů 40 (1997–1998), 244.
- Šedo, O. 1999: Pavlov (okr. Břeclav). Přehled výzkumů 40 (1997–1998), 359.
- Šedo, O. 2001: Bulhary (okr. Břeclav). Přehled výzkumů 42 (2000), 204.
- Šedo, O. 2001: Mikulov (okr. Břeclav). Přehled výzkumů 42 (2000), 188.
- Šedo, O. 2001: Mikulov (okr. Břeclav). Přehled výzkumů 42 (2000), 218.
- Šedo, O. 2001: Šakvice (okr. Břeclav). Přehled výzkumů 42 (2000), 246.
- Šedo, O. 2002: Pavlov (okr. Břeclav). Přehled výzkumů 43, 136.
- Zieglschmid, A. J. F. 1943: Die Älteste Chronik der Hutterischen Brüder. New York.

Petr Kubín

Archeological research by the Regional Museum in Mikulov 1995–2005

The article briefly recapitulates the archeological research done by the Regional Museum in Mikulov in 1995–2005, in continuance of an older article dealing with the period starting in 1967 (Klanicová 2001, 32–47). The research focuses exclusively on areas in the Břeclav district. Chronologically they cover the period from the Neolithic to modern times.